

Nuorisotasavntoliitto NAL ry

Asiantuntijalausunto eduskunnan ympäristövaliokunnalle

Aihe: HE 7/2025 vp Hallituksen esitys eduskunnalle laiksi asuntosäästöjärjestelmästä ja siihen liittyviksi laeiksi

18.3.2025

Nuorisotasavntoliitto NAL ry kiittää kutsusta antaa asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä laiksi asuntosäästöjärjestelmästä ja siihen liittyviksi laeiksi.

ASP-järjestelmän kehittäminen joustavammaksi ja selkeämmäksi on kannatettava tavoite. ASP-säästäminen on nuorten keskuudessa tuttua ja suosittua, ja tekemällä ASP-järjestelmästä nuorten tarpeita paremmin palvelevan voidaan tehokkaasti tukea nuorten mahdollisuuksia ostaa ensiasunto.

Suurin osa myös nuorempien ikäluokkien edustajista haaveilee omistusasunnosta, mutta omistusasuminen uhkaa karata monien nuorten ulottumattomiin. Yhä harvemmalla alle 29-vuotiaalla nuorella aikuisella on mahdollisuus hankkia omistusasunto. Ensiasunnon ostamisen keski-ikä on noussut jo lähes 30 vuoteen, ja ASP-lainansaajat ovat vielä hieman vanhempia kuin muut ensiasunnon ostajat.

Toinen huolestuttava seikka on nuorten selvästi kasvanut velkaantuneisuus sekä niiden keskuudessa, jotka ovat ostaneet ensiasuntonsa että niiden, jotka eivät vielä ole ostaneet asuntoa. Sosiaaliturvaleikkauksien myötä yhä useamman nuoren mahdollisuudet säästää omistusasuntoa varten heikkenevät nuorten toimeentulon pienentyessä entisestään. On oletettavissa, että ensiasunnon ostajien keski-ikä tulee tulevaisuudessa vielä nousemaan.

Hallituksen esityksessä omarahoitusosuus pidettäisiin 10 prosentissa. On totta, että suuremmat säästöt lisäävät asunnonostajan valinnanvaraa, pienentävät lainansaajan velanhoitorasitusta ja vähentävät korkoriskiä. Samalla omasäästöosuuden maltillinen laskeminen olisi kuitenkin ollut vaikuttava toimi kasvattamaan nuorten mahdollisuuksia ensiasunnon ostamiseen ja vähentämään asuntomarkkinoiden eriarvoisuutta. Erityisesti suurissa kaupungeissa ja pääkaupunkiseudulla, joissa ensiasuntoja tyypillisesti ostetaan, 10 prosentin osuuden säästäminen voi viivästyttää asunnon ostamista merkittävästi, sillä säästettävät summat ovat hyvin suuria. Jo monen ehdottama 5 prosentin omasäästöosuus vaatii erityisesti pääkaupunkiseudulla lähtökohtaisesti pitkäjänteistä ja huolellista säästämistä, erityisesti nyt, kun elinkustannukset ovat korkealla ja nuorten työllisyystilanne haastava.

NAL

Jos omasäästöosuuden pitää 10 prosentissa, ensiasunnon ostajat jäävät eriarvoiseen asemaan riippuen siitä, ostavatko he asunnon tavallisella asuntolainalla vai ASP-lainalla. He, joiden vanhemmat voivat taata heidän asuntolainansa, pystyvät käytännössä ostamaan ensiasunnon tavallisella asuntolainalla nopeammin ja pienemmällä omasäästöosuudella kuin ASP-lainalla asuntoa ostavat.

Toinen erityisesti pienituloisten nuorten tilannetta helpottava toimi olisi nostaa ASP-lainan enimmäislaina-aika nykyisestä 25 vuodesta samalle tasolle muiden asuntolainojen kanssa, eli 30 vuoteen. Pidemmän laina-ajan myötä kuukausittaiset lainanhoitomenot pienentyisivät hieman, jolloin säästäminen lainan takaisinmaksun rinnalla helpottuisi. Lainanhoitoon tulisi myös hieman enemmän joustoa elämäntilanteiden mukaan.

Esityksessä ehdotetaan ASP-tilin avaamisen yläikäraja poistettavaksi, mutta alaikäraja säilytettäisiin 15 vuoden iässä. Yhtäältä on ymmärrettävää, että asuntosäästöjärjestelmän ensisijaista kohderyhmää eivät ole ne lapset ja nuoret, joiden vanhemmat tai muut läheiset voivat säästää tilille heidän puolestaan. Toisaalta alaikärajan poistaminen taas mahdollistaisi yhdenvertaisemmat mahdollisuudet nuorille eri taustoista asuntosäästämisen aloittamiseen. Varhainen asuntosäästäminen auttaa tulevaisuuden asunnonhankintaa. Nuorten asuntosäästämisen eriarvoisuuskysymyksiin puututaan näkemyksemme mukaan tehokkaammin esimerkiksi omasäästöosuutta laskemalla, ei jättämällä alaikärajaa paikalleen.

ASP-järjestelmän sujuvoittaminen ja selkeyttäminen on tärkeä tavoite ja osaltaan tukee merkittävästi nuorten mahdollisuuksia hankkia omistusasunto. ASP-lainsäädännön kokoaminen yhteen lakiin selkeyttää lainsäädäntöä merkittävästi ja voi auttaa ASP-säästäjää tai säästämistä harkitsevaa ymmärtämään järjestelmää paremmin. Esitys nykyisessä muodossaan ei kuitenkaan sisällä rohkeampia muutoksia, jotka voisivat vaikuttavasti edistää erityisesti pienituloisten nuorten aikuisten mahdollisuuksia ostaa ensiasunto suurissa kaupungeissa ja pääkaupunkiseudulla.

Toimivan ASP-järjestelmän lisäksi tarvitaan lisäksi muita nuorten taloudellista tilannetta tukevia toimia, jotta ensiasunnon hankkiminen ei täysin karkaa nuorten ulottumattomiin. NALin huoli on, että nuorten velkaantuminen ja toimeentulovaikkeudet tulevat vain lisääntymään sosiaaliturvauudistusten ja -leikkausten myötä, joilla tulee olemaan negatiiviset vaikutukset nuorten mahdollisuuksiin säästää omistusasuntoa varten ja hankkia ASP-laina. ASP-

järjestelmän kehittäminen varmasti lisää nuorten kannustimia aloittaa asuntosäästäminen, mutta ei yksin riitä asuntosäästämisen mahdollistamiseksi kaikkien nuorten kohdalla.

Pidämme hyvänä, että lainsäädännön kehittämisen valmisteluun on osallistettu nuoria, järjestötoimijoita sekä muita asumisen asioiden kanssa työskenteleviä ammattilaisia ja toivomme, että aktiivinen yhteistyö kohderyhmän ja sidosryhmien kanssa jatkuu.

NAL on valtakunnallinen nuorten asunnottomuuden ennaltaehkäisijä ja itsenäistymisen tukija. NAL-konserni vuokraa nuorisoasuntoja ja tuottaa palveluja nuorille, jotka tarvitsevat tukea itsenäisen asumisen onnistumiseksi. NAL vaikuttaa nuorten asumisen edellytyksiin sekä tuottaa ja jakaa tietoa nuorten asumisesta.

Yhteystiedot:

Katri Nokela
Toiminnanjohtaja
+358 9 7745 3653
katri.nokela@nal.fi

Hilma Sormunen
Vaikuttamisen asiantuntija
+358 9 7745 3651
hilma.sormunen@nal.fi